

Evaluatierapport De Grote Schijn 2021

30-03-2022, versie 1

Inleiding

Wij hebben opdracht gekregen om een brede evaluatie van het evenement De Grote Schijn uit te voeren. Het evenement werd in oktober 2021 gehouden in Park Zypendaal te Arnhem.

Over het gehouden evenement is ophef ontstaan. Zo vonden enkele belangenorganisaties dat het evenement niet had mogen plaatsvinden en werden er kritische vragen door de gemeenteraad gesteld. Daarom heeft de gemeente ons als onafhankelijk adviseur ingehuurd voor het uitvoeren van een evaluatie van het evenement.

Vraagstelling

– Voer een brede evaluatie uit van het evenement De Grote Schijn, gehouden van 21 t/m 31 oktober 2021 in Park Zypendaal. Betrek de volgende onderwerpen bij de evaluatie: vergunningsprocessen, uitvoering van het evenement, samenwerking met betrokken partijen en organisator, waardering door bezoekers en belasting voor het park en de natuur.

Onze analyse is gebaseerd op door de gemeente beschikbaar gestelde documenten, een locatiebezoek en evaluatiegesprekken. De documenten hadden betrekking op de in de vraagstelling opgenomen onderwerpen. Het locatiebezoek vond elf weken na het evenement plaats. De gesprekken bestonden uit een gemeentelijke evaluatie, een evaluatie met de evenementenorganisator en een overleg met belangenorganisaties.

Leeswijzer

Dit evaluatierapport start met een korte omschrijving van het evenement. Vervolgens zetten wij in hoofdstuk 2 de bevindingen van onze analyse uiteen. In dit tweede hoofdstuk zijn onze bevindingen per evaluatieonderwerp uit bovengenoemde vraagstelling weergegeven. Daarnaast hebben wij in dit hoofdstuk een samenvatting van de bezwaren en klachten opgenomen. Daarna volgen de conclusies in hoofdstuk 3. Tot slot zijn onze aanbevelingen in hoofdstuk 4 terug te vinden.



1 Omschrijving evenement



De Grote Schijn 2021 | bron: Arnhemsche Courant

De Grote Schijn is een verlichte avondwandeling van 2 km in Park Zypendaal. Installaties zoals lichtsnieren en machines worden geplaatst voor het creëren van licht, geluid en geuren. De installaties worden ook aan bomen bevestigd.

- De aanvraag is op 17-05-2021 ingediend. Mojo is de organisator van het evenement.
- Het evenement werd van 22-10 t/m 31-10-2021 (10 dagen) gehouden in Park Zypendaal in het gebied tussen de Parkweg, Zypendaalseweg en Huis Zypendaal.
- De voorstellingen vonden plaats tussen 19:00 en 23:00 uur. Met uitzondering van 31-10, toen de voorstelling tussen 18:00 en 22:00 uur plaatsvond.
- De organisator had acht dagen voor de opbouw en vier dagen voor de afbouw nodig.
- Tijdens de opbouw- en afbouwperiode en tijdens het evenement overdag was het park openbaar toegankelijk voor recreanten.
- Het verwachte aantal bezoekers tijdens het piekmoment was 5.600 personen.



2 Bevindingen

2.1 Vergunningsprocessen

Omgevings- en evenementenvergunningen

- De vergunningen zijn verstrekt op 05-10-2021. Dat is een week voor de start van de opbouw. Het laat verstrekken van de vergunning heeft tot miscommunicatie en onduidelijkheid geleid, maar was wel binnen de wettelijke termijnen.
- De evenementenvergunning is op delen strijdig met de ingediende planvorming door de organisator. Bijvoorbeeld over het plaatsen van installaties in de kwetsbare zone van bomen. De organisator is in zijn aanvraag en planvorming transparant over de belasting van het park.
- De evenementenvergunning verplicht de organisator om bijvoorbeeld voor het plaatsen van palen een KLIC-melding te doen en toestemming te krijgen van het cluster openbare ruimte. De organisator geeft aan geen KLIC-melding te hebben aangevraagd. Palen zijn tijdens de opbouw in overleg met de parkbeheerder geplaatst. Wel signaleert de parkbeheerder dat de organisator palen binnen de beschermde boomzone en palen door wortelpakketten heeft geplaatst.

Ander relevante wetgeving en beleid

- ‘Regels voor evenementen in de openbare ruimte in Arnhem’, de Bomenposter, ‘Gebruiksadvies Park Sonsbeek’ en ‘Evenementenbesluit 27-05-2010’ worden in de vergunningprocedures aangehaald. Een onderbouwing waarom de gemeente afwijkt van de genoemde beleidsstukken ontbreekt.

2.2 Uitvoering van het evenement

De hulpdiensten en organisaties zoals politie, brandweer en GGD/GHOR worden vertegenwoordigd door de afdelingen verkeer en vergunningen van de gemeente. De afdeling bossen & parken van de gemeente wordt in dit rapport aangeduid als de parkbeheerder.

Openbare orde, veiligheid en handhaving

- Er zijn geen incidenten, calamiteiten of aanhoudingen geweest. Het evenement is goed verlopen. Er zijn door de bezoekersaantallen geen problemen ontstaan. Geen opmerkingen over de brandveiligheid.
- Op 27-10-2021 heeft een controle van de vergunningsvoorwaarden plaatsgevonden. Toezichthouders hebben tijdens het evenement overtredingen van de vergunningvoorschriften geconstateerd, zoals het aanbrengen van palen in de grond, vastmaken van installaties aan bomen en de locaties van generatoren binnen de kwetsbare zones van bomen. De toezichthouders constateerden dat er geen kabels



zijn ingegraven. Verder waren ze tevreden over het aantal afvalbakken, de aanpak van het tegengaan van zwerfafval en de aanwezige sanitaire voorzieningen.

Gezondheid en hygiëne

- Tijdens het evenement heeft één persoon letsel opgelopen door een struikeling. Verder waren er geen meldingen.

Horeca

- Gebruik van open vuur en terrasverwarming is niet toegestaan door de gemeente. Verder geen opmerkingen.

Geluid

- Het te produceren geluid tijdens het evenement fungeert als (achtergrond)muziek voor bezoekers. Bewoners mogen geen overmatige (geluid)hinder ondervinden van het evenement.
- Naar aanleiding van enkele geluidsklachten tijdens de testavond heeft de organisator het geluidsvolume gelijk aangepast. Daarna zijn er geen geluidsklachten meer binnengekomen.

Verkeer en parkeren

- Het verkeersbesluit is op 22-09-2021 afgegeven.
- De verkeersafwikkeling was goed en er waren voldoende parkeerplaatsen.

Communicatie

- De gemeente heeft buurtbewoners en belangenorganisaties onvoldoende en erg laat betrokken bij de totstandkoming van het evenement.
- De communicatie van de organisator naar de inwoners van Craneveld had beter moeten.

Constructieve veiligheid

- Niet van toepassing.

Externe veiligheid

- Geen bijzonderheden.



Duurzaamheid

- De gemeente verlangt nog geen duurzaamheidsbeleid van de organisator. Mojo heeft hierin wel een eigen duurzaamheidsbeleid gevoerd.

Omgeving en draagvlak

- Er zijn vijf bezwaren en twaalf geluidsklachten ingediend.
- Meerdere belangenorganisaties, die bijvoorbeeld opkomen voor de natuur in het park en/of begaan zijn met het park, hebben grote bezwaren geuit tegen het evenement. In hoofdstuk 3 lid 6 is een samenvatting van de bezwaren en klachten opgenomen.

Ander gebruik

- Tijdens de opbouw- en afbouwperiode is het park openbaar toegankelijk voor recreanten. Tijdens de evenementdagen is het park alleen overdag opengesteld, tot de start van het evenement.
- De parkbeheerder vindt dat de openstelling soms onduidelijk voor recreanten was.

2.3 Belasting voor het park en de natuur

Voor- en naschouw

- De gemeente, waaronder de parkbeheerder, en de organisator hebben een voorschouw en een naschouw uitgevoerd. In mei heeft een eerste voorschouw plaatsgevonden. Toen is de route bepaald met in achtneming van de evaluatiepunten van de beoogde editie in 2020. Twee weken voor de start van de opbouw heeft een tweede voorschouw plaatsgevonden. Van de schouwen zijn geen verslag gemaakt. De tijdens de schouwen besproken maatregelen zijn wel door de organisator uitgevoerd.

Ecologie

- De parkbeheerder en de organisator hebben de route en de locatie van het horecaplein met elkaar afgestemd. Eerst voor de voorgenomen editie in 2020 en daarna voor de editie in 2021. Door de parkbeheerder geplaatste opmerkingen over de route zijn verwerkt door de organisator.
- De flora- en faunacheck is op 19-08-2021 door Ekoza opgeleverd. Ekoza is lid van Netwerk Groene Bureaus. Wij vertrouwen op de juistheid van de uitgevoerde ecologische quick scan, maar vinden de rapportage summier uitgevoerd. Op 28-09-2021 is de flora- en faunacheck door de gemeente akkoord bevonden. Voorafgaand en tijdens het evenement zijn in totaal drie vleermuizencontroles uitgevoerd. Ekoza komt tot de conclusies dat het evenement niet tot verstoring van de verblijfsplaatsen van vleermuizen heeft geleid. Daarnaast zijn vleermuizen tijdens het gehele evenement waargenomen.



- Provincie Gelderland is bevoegd gezag wat betreft gebiedsbescherming volgens de Wet Natuurbescherming. De organisator heeft een berekening van de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden conform de AERIUS Calculator laten opstellen. De gemeente heeft een stikstofdepositie van 0,16 mol/ha/j op natuurgebied Veluwe toegestaan.
- De afdeling groen van de gemeente had vooraf meer kritisch willen zijn en zich meer bij het proces betrokken willen voelen.

Bodem en bomen

- De parkbeheerder heeft op sommige plekken afwateringsgoten gegraven ten behoeve van het voorkomen van mogelijke schade aan paden in verband met de grote hoeveelheid regen die tijdens de opbouw viel.
- De organisator geeft aan dat de technici die installaties in de kwetsbare zone van bomen hebben geplaatst te beschouwen zijn als boomexpert. De installaties zijn volgens de parkbeheerder professioneel aangebracht.
- De parkbeheerder signaleert dat de organisator een nieuw pad heeft gecreëerd waardoor de onderlaag ontdaan is van het blad en humus en dat onder gezag van de organisator voertuigen sporen hebben gereden. De kosten voor reparatie van deze schade liggen bij de organisator. De schade is pas in het voorjaar herstelbaar.
- Uit de naschouw komt naar voren dat de parkbeheerder het gebruik van onverharde paden voor een volgende editie afraadt. De ontstane schade aan onverharde paden is namelijk niet gelijk te herstellen, in verband met de vochtigheid van het terrein in deze periode van het jaar. Dit betekent dat er een half jaar lang minder goed begaanbare bospaden zijn. Verharde en half-verharde paden zijn wel geschikt gebleken en bij een volgende editie goed te gebruiken.
- De parkbeheerder constateert geen schade aan bomen en verwacht ook geen schade aan bomen op lange termijn.
- De organisator had zich achteraf gezien actiever willen opstellen in het uitzoeken van wat er qua paden en plaatsing van palen wel en niet en op welke locatie kon.

Monumentale status

- Park Zypendaal is een rijksmonument. De gemeente heeft vanuit dit perspectief geen schade aan het park geconstateerd.

2.4 Samenwerking met betrokken partijen en de organisator

- De verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen de gemeente waren onvoldoende duidelijk, ondanks de getrachte integrale aanpak. De gemeente wil dit een eventuele volgende keer beter inrichten.



- De afstemming tussen verschillende afdelingen kon duidelijker. Zo was handhaving onvoldoende op de hoogte van gemaakte afspraken tussen de parkbeheerder en de organisator tijdens de opbouw van het evenement.
- De organisator werd ervaren als een enorm professionele organisatie met wie goed samen te werken is. De afstemming tussen de organisator en de gemeente verliep redelijk tot goed. Zowel de gemeente als de belangenorganisaties waren tevreden over de organisator.

2.5 Waardering van het evenement

- Voor het evenement zijn circa 30.000 kaarten verkocht. Er is een enquête verstuurd met ongeveer 30% respons. Het evenement is met een 8,2 gewaardeerd. Verder zijn alle aspecten met een ruime voldoende beoordeeld. Gasten omschreven het evenement als 'heel magisch'. Van de gehouden edities van De Grote Schijn in Nederland kreeg de editie in Arnhem de hoogste waardering voor het aspect 'show'. Het vermoeden is dat dit kwam doordat de glooiingen en het bos het concept goed tot zijn recht lieten komen in dit park.
- De gemeente ziet De Grote Schijn als een prachtig, beeldbepalend evenement voor zowel de bezoekers als de bewoners van de stad Arnhem. Voor de gemeente is het evenement goed verlopen en waren de bezoekers enthousiast. Het etaleren van groen is belangrijk voor de positionering van de stad.
- De meeste belangenorganisaties die aanwezig waren bij de evaluatiebijeenkomst vonden het een mooi opgezet evenement.

2.6 Samenvatting bezwaren en klachten

In dit onderdeel zijn de bevindingen terug te vinden op basis van de ontvangen bezwaren en klachten en de evaluatiebijeenkomst die met verschillende belangenorganisaties is gevoerd. In deze paragraaf worden zienswijzen weergegeven van belangenorganisaties zoals Arnhem Zoemt, Casa Bianca, Groenforum Arnhem, Schouwgroep en Vrienden van Sonsbeek. Bezwaarmakers, indieners van klachten en belangenorganisaties worden in dit rapport samen aangeduid als belangenorganisaties.

Algemeen

- Verschillende belangenorganisaties voelen zich niet gehoord. Ze reageren met verbazing dat het evenement heeft plaatsgevonden. Ook een breed gemaakte afweging op basis van bestaand beleid lijkt ze te ontbreken. Ze verwachten dat de motivatie en inzet van vrijwilligers voor instandhouding van het park onder druk komt te staan bij het toestaan van het evenement in 2022.
- Belangenorganisaties willen weten hoe de gemeente omgaat met de ingediende bezwaren en klachten en verwachten een reactie. Als de gemeente zich voorneemt om in 2022 weer aan De Grote Schijn mee te werken, dan willen ze graag weten welke procedures de gemeente gaat voeren en welke planning de gemeente daarbij aanhoudt. De belangenorganisaties willen zich niet genoodzaakt voelen naar de



voorzieningenrechter te stappen. Ook vinden ze dat de gemeente niet of onvoldoende zorgvuldige op de ingediende bezwaren en klachten heeft gereageerd.

- De meeste belangenorganisaties vinden dat de gemeente strijdig heeft gehandeld met wetgeving en gemeentelijk beleid. Zo mag alleen het gazon naast Huis Zypendaal worden gebruikt voor klassieke en kleinkunst-concerten/voorstellingen voor een beperkt lokaal publiek. Ook mag er geen materiaal worden bevestigd/geplaatst aan bomen, binnen de boomkroon en in heesterbeplanting. Evenementen na zonsondergang en het gebruik van kunstlicht zijn niet toegestaan.
- Volgens een aantal belangenorganisaties hadden de gemeente en de omgevingsdienst de vergunningen niet mogen verstrekken.
- De belangenorganisaties verwachten door de gemeente betrokken te worden bij het op te stellen locatiegebonden evenementenbeleid.

Bodem, flora en fauna

- De belangenorganisaties vinden Park Zypendaal geen geschikte locatie voor grote evenementen zoals De Grote Schijn.
- Volgens een aantal belangenorganisaties heeft het evenement schade aan het park veroorzaakt. Het plaatsen van palen heeft tot gaten in de grond geleid en opgehangen installaties veroorzaken overlast voor planten en dieren.
- In het bos aanwezige vogels en vleermuizen zijn gedurende drie weken opzettelijk verstoord door licht en geluid, aldus enkele belangenorganisaties.
- Het door Ekoza uitgevoerde natuuronderzoek is volgens enkele belangenorganisaties van onvoldoende kwaliteit. Zo hebben de onderzoekers het park maar één keer bezocht en is de aanwezigheid van gevoelige en kwetsbare soorten niet beschreven. Het bureau heeft het rekeninstrument (AERIUS Calculator) voor het berekenen van de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden als bureauonderzoek uitgevoerd.

Hinder voor mensen

- Park Zypendaal werd door belangenorganisaties tijdens de gebruikperiode van het evenement (circa drie weken) als niet openbaar ervaren. Dit betekende een beperking voor reguliere gebruikers van het park, zoals voor het uitlaten van honden.
- Enkele omwonenden ondervonden bij aanvang van het evenement geluidsoverlast.
- Sommige belangenorganisaties vinden het niet terecht dat er een subsidie aan een commercieel evenement zoals De Grote Schijn wordt verstrekt. Door de stevige toegangsprijzen vinden ze het evenement niet breed toegankelijk.



3 Conclusies

- 1 De gemeente heeft buurtbewoners, vrijwilligers en belangenorganisaties erg laat geïnformeerd. De gemeente en de omgevingsdienst hebben ze ook onvoldoende betrokken bij de besluitvorming over de komst van De Grote Schijn en de verstrekte vergunningen. Ook de klachtenafhandeling verdiende een actievere houding.
- 2 De Grote Schijn is een goed georganiseerd evenement, krijgt een hoge waardering en wordt gezien als een beeldbepalend evenement voor Arnhem. Het evenement heeft alleen schade aan de onverharde paden veroorzaakt. Deze schade kan pas in het voorjaar hersteld worden. Schade aan flora en fauna ten gevolge van het evenement is niet geconstateerd.
- 3 De omgevings- en evenementenvergunningen zijn laat verstrekt: binnen de wettelijke termijnen, maar zeer kort voor de start van de opbouw van het evenement. Daarbij komt dat de voorwaarden in de vergunningen onvoldoende overeenkwamen met de planvorming van de organisator. Ook was het afwijken van bestaand beleid, zoals van de Bomenposter, onvoldoende gemotiveerd.
- 4 Een evenement betreft een activiteit waar de omgevingsdienst en meerdere afdelingen van de gemeente bij betrokken zijn, zoals economie, vergunningverlening, groen, erfgoed, parkbeheer en handhaving. Dit vraagt om een stevige regie en een actieve houding van de omgevingsdienst en de betrokken afdelingen, om tot een goede vergunningverlening en afstemming met de organisator te komen. De gemeente had hier gezien de bijzondere locatie in het groen, de monumentenstatus van het park en de komst van een nieuw groot evenement bovenop moeten zitten.
- 5 Het evenement heeft alleen schade aan de onverharde paden opgeleverd. Er zijn verder geen verstoringen of schade aan de flora en fauna geconstateerd. Dit betekent dat alleen de verharde en half-verharde paden in Park Zypendaal geschikt zijn om te gebruiken als looproute voor het evenement. De onverharde paden zijn hiervoor ongeschikt. De lengte van de verharde en half-verharde paden is te gering om daarmee een nieuwe looproute te vormen. Het slaan van palen in de grond moet zoveel mogelijk voorkomen worden.
- 6 Het ecologisch adviesbureau Ekoza, aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus (NGB), heeft een flora- en faunacheck voor het evenement uitgevoerd. Adviesbureaus aangesloten bij het NGB staan als betrouwbaar en onafhankelijk bekend. Wij vertrouwen op de juistheid van de uitgevoerde ecologische quick scan, maar vinden de rapportage summier uitgevoerd. Zo vinden wij dat een beschrijving van de beschermde soorten die (mogelijk) gebruik maken van de planlocatie, de mogelijke effecten op deze soorten en de mogelijk te nemen voorzorgsmaatregelen in de rapportage opgenomen hadden moeten worden.
- 7 Gezien het belang van het voorkomen van nadelige effecten door stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden, vinden wij dat het verstandiger was geweest Provincie Gelderland bij de vergunningverlening te betrekken.
- 8 Park Zypendaal wordt door veel recreanten gebruikt. Omdat het evenement vooral in de avonden plaatsvindt, blijft het park grotendeels gewoon openbaar toegankelijk. De communicatie over de openstelling van het evenementengebied en de opbouw- en afbouwactiviteiten verdient aandacht.



- 9 Het evenement is op een professionele wijze georganiseerd. Het evenement is op de meeste punten, zoals openbare orde en veiligheid, gezondheid en hygiëne, geluid en verkeer en parkeren, goed en zonder noemenswaardige incidenten verlopen.
- 10 Van de voor- en naschouwen zijn geen verslagen gemaakt en gemaakte afspraken zijn niet op papier vastgelegd. De tijdens de schouwen besproken maatregelen zijn wel door de organisator uitgevoerd.



4 Aanbevelingen

- 1 Op basis van de uitgevoerde evaluatie, een brede afweging en een geringe lengte aan verharde en half-verharde paden adviseren wij het gemeentebestuur De Grote Schijn niet meer in Park Zypendaal te organiseren.

Als het gemeentebestuur besluit De Grote Schijn elders te laten plaatsvinden, geven wij de volgende aanbevelingen mee:

- 2 Voer een actieve dialoog met buurtbewoners, vrijwilligers en belangenorganisaties. Informeer ze over de te voeren procedures en neem hun overwegingen mee in verdere besluitvorming.
- 3 Draag zorg voor een zorgvuldig vergunningsproces met inachtneming van de wettelijke termijnen. Voer afstemming met de organisator, zodat de te verstrekken vergunningen overeenstemmen met de planvorming van het evenement. Motiveer waarom indien van toepassing afgeweken wordt van bestaand beleid.
- 4 Voer een stevige regie op de interne samenwerking en rolverdeling, zowel in het voortraject en het vergunningsproces als bij de uitvoering. Vraag een actieve houding van de betrokken afdelingen van de gemeente en de omgevingsdienst. Geef daarnaast prioriteit aan omgevingsmanagement en ecologische monitoring. Richt dit direct aan de voorkant van het proces in. Stel hiervoor een evenementcoördinator aan die ook als aanspreekpunt kan functioneren.
- 5 Kom in overleg met de organisator tot een looproute voor De Grote Schijn, waarbij onverharde paden op de locatie vermeden worden.
- 6 Laat zelf een onafhankelijke ecologische quick scan opstellen. Neem daarbij de belangenorganisaties mee bij de totstandkoming van de opdrachtformulering, de uitvoering van het onderzoek en de presentatie van de resultaten. Geef extra aandacht aan bodem en bomen, soortenbescherming en gebiedsbescherming (stikstof). Betrek ook Provincie Gelderland bij de berekeningen, ter voorkoming van nadelige effecten door stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden.
- 7 Zorg voor een goede communicatie over de openstelling van de locatie tijdens de opbouw, het evenement en de afbouw. Maak over de openstelling duidelijke afspraken met de organisator.
- 8 Leg de afspraken gemaakt tijdens de voor- en naschouwen schriftelijk vast.

MarkSchoots | Bureau Buitenevenementen

Voor buitenevenementen die
de samenleving **versterken**

Rozeboomlaan 15, 8014 BZ Zwolle
06 - 81 49 22 45; mark@markschoots.nl